

»Simon Ladinig ist aus der Pfarre Ebendorf in Kärnten gebürtig, und nunmehr im 38ten Lebensjahre, er absolvirte die theologischen Studien durchgehends mit ausgezeichnetem Erfolge, und tratt am 29. Okt. 1828 als Kaplan zu Saldenhofen in die Seelsorge, allwo derselbe durch ein volles Jahr, gleichwie zu Stift Griffen durch $\frac{3}{4}$ Jahre mit vorzüglicher Auszeichnung Kaplandienste leistete, das Berufsstudium emsig fortsetzte, und sich hiedurch so wie durch seinen ächt priesterlichen Lebenswandel die Achtung der Gemeinden und Zufriedenheit seiner Vorgesetzten in dem Grade verdiente, daß er zur mehreren Ausbildung seiner hervorragenden Talente vom Ordinariate Allerhöchst Sr Majestät für das höhere Priester-Bildungsinstitut zum h. Augustin in Wien empfohlen, und mittels allerh. Kabinettschreibens vom 50. März 1830 auch in das selbe aufgenommen wurde; in welchem Institute sich dieser Priester durch immer gleich rühmliche Verwendung und die ihm eigene offene, sehr empfehlende Benehmungsweise die ungetheilte Zufriedenheit und Zuneigung der dortigen Vorsteher erwarb; sonach an der Wiener Universität im Jahre 1832 zum Doktor der Theologie promovirt, und im gleichen Jahre allhier als Hofkaplan und Konsistorial-Sekretär angestellt worden ist, seit welcher Zeit derselbe unablässig ernstlich beflissen blieb, sämtliche Amts- und Berufspflichten mit allem Eifer und anspruchloser Genauigkeit auf das Bereitwilligste und Genaueste zu erfüllen; in dessen Anerkennung er auch bald nach seiner Anherberufung mit Rücksichtnahme auf seine sonstigen vortrefflichen Eigenschaften, Solidität des Charakters vereint mit musterhafter Gesittung, strenger Religiosität,

reinen Grundsätzen und Gesinnungen zum Konsistorialrathe, in Jahre 1840 von Allerhöchst Sr Majestät zum Domherrn am hiesigen Domkapitel, und unterm 15. August d. J. zum wirklichen Lavanter Diözesan-Schulenoberaufseher allergnädigst ernannt worden ist. Derselbe ist zu dem der deutschen, lateinischen und slovenischen Sprache vollkommen mächtig, von starkem, gesunden Körperbaue, und würde sich bey seiner schnellen Auffassungsgabe, Umsicht, Gesetzeskunde und Gewandtheit in den Aufsätzen unbezweifelt in das Fach eines geistlichen Gubernial-Referenten recht bald zur allseitigen Zufriedenheit einüben; es muß jedoch zugleich ehrfurchtsvoll bemerkt werden, daß Herrn D^{or} Ladinigs Abberufung von hier vor der Besetzung der hiesigen vakanten Domherrnstelle auf die Besorgung der Diözesan Schulenaufsichts-Geschäfte um so mehr hemmend einwirken würde, als derzeit auch der bischöfliche Sitz von Lavant erledigt ist, und diesernach für den Fall der frägliehen Beförderung für die anderweitige Schlichtung der Schulangelegenheiten früher die erforderliche Vorsorge getroffen werden müßte.« V Ljubljani je dr. Simon Ladinig doživel l. 1855. imenovanje za prošta pri Senklavžu. Grob njegov pri sv. Krištofu ima še danes iz železa vlit križ z napisom: »/Dr. / SIMON / LADINIG / Domprobst in Laibach, Ritter / des k. k. österr. Ordens der eisernen / Krone III. Classe. k. k. Statthalte/reirath etc. Geb. am 8. Sept. 1805. / zu Eberndorf in Kaernten, gest. / in Laibach am 24. April 1857. / Gott gib ihm / die ewige / Ruh' und / das ewige / Licht / leuchte / ihm! / « Za njegovega službovanja je predložil Prešeren cenzuri — svoje »Poezije«.

DONESEK K SPOMINOM NA PREŠERNA

Po pripovedovanju g. Marije Roos priobčuje Fr. Stelè

Ob času Prešernovega bivanja v Kranju je bila tam zelo ugledna rodbina Jakoba Jalena, posestnika pivovarne in gostilne, ki so jo obiskovali najuglednejši meščani. Ime te ugledne rodbine se je ohranilo prav do danes, ko se hiša št. 26 v Kokriškem predmestju še vedno imenuje »pri Jelenu«.

Že v Ljubljani je bil Prešeren znan z bratom Jakoba Jalena Simonom Jalenom, ki je bil prijatelj Andreja Smoleta. Po ti zvezi si imamo bržkone razlagati njegovo prijateljstvo z Jalenovimi v Kranju. Vsak dan je zahajal v njihovo gostilno in najraje občeval z inteligentno gospodinjno Ano Jalen, ki je bila za takratni čas izredno izobražena žena. Svojemu možu Jakobu je rodila 16 otrok, ki so jo po tedanji navadi imenovali »Mutter«. Svoje podatke o Prešernu ima naša pripovedovalka, Marija Roos, od svoje tete Albine. Ta je pripovedovala še druge, na Prešerna se nanašajoče reči, ki jih je pripovedovalka že pozabila.

Kolikor se spominjam iz svojih gimnazijskih let v Kranju, lahko potrdim, da se je približno isto sploh pripovedovalo po Kranju, kadar je prišel pogovor na Prešerna. Marija Roos, ki je bila učiteljica v Kranju, je svoje spomine pripovedovala tudi večkrat otrokom v šoli. Čudno je, da jih zbiratelji spominov na Prešerna niso pravočasno zasledili, ker bi jih bila okolica Stare pošte, Jahača in Jelena vsekakor mogla navesti na iskanje potomcev ljudi, ki so v označenem delu Kranja morali pogosto priti s pesnikom v stik. To je tembolj obžalovanja vredno ker je direktni vir tu zapisane tradicije, Albina Jalen omož. Prevc, umrla šele l. 1915, njen mož Ant. P., ki je po trditvi pripovedovalke tudi še poznal Prešerna, pa celo šele l. 1923. Marija Roos se važnosti svojega izročila ni zavedala, kljub temu pa je že poprej nameravala obiskati msgr. Toma Župana, o katerem je vedela, da vestno beleži vse, kar more izvedeti o Prešernu. Da je končno pričela spoznavati morebitno vrednost svojih spominov, ji je dalo povod predavanje o Prešernu, ki ga je imel v kranjski Čitalnici univ. prof. dr. Fr. Kidrič l. 1926. Po tem predavanju se je pripovedovalka zglasila pri meni, povedala o tem rod-

binskem izročilu, ki bi končno vseeno lahko komu prav prišlo. Prosil sem jo, naj mi napiše, kar se spominja, in sem to, kar mi je izročila napisanega z datumom 20. oktobra 1926, dopolnil z nekaterimi ustnimi pojasnili. To gradivo sem pokazal najmerodajnejšima prešernoslovcema gg. dr. Avgustu Žigonu in dr. Fr. Kidriču, ki sta oba zatrdila, da je vredno objave. Vprašanje o usodi Prešernove zapuščine sem ji izrecno stavil.

Izročilo Marije Roos, sprejeto v glavnem iz ust njene tete Albine Prevc, je sledeče:

Prešeren je zahajal vsak dan v gostilno »pri Jelenu« in najraje občeval z inteligentno gospo Ano, ki mu je tako imponirala, da se je večkrat izrazil, da je edina žena v Kranju, s katero more občevati, ker je tako »belesen«. Isto je o njej trdil Janez Bleiweis. V gostilni je sedel pri »kanončku« vina, kaj premišljeval in zapisaval na listke. Teta Albina je večkrat dejala: »Mi bi bili lahko veliko imeli od njega, če bi bili vedeli, kako imenitno bo, kar je pisal na listke in bi jih bili spravljali. To bi bili mi danes bogati!« Oblečen je bil v zelen »kveker« in imel v žepu vedno sladkorčke za Jelenove otroke. Otroke je sploh zelo rad imel. Teta Albina je pripovedovala, da so morali, kadar je Prešeren k njim prišel, otroci posebno mirni biti. Kot narodnjak je bil vnet član »Narodne straže« v Kranju.

Gospa Ana Jalen, ki je bila po izpovedi tete Albine izredno pobožna žena, tako da je hodila vsako jutro že ob 5–4 v cerkev, si je veliko prizadevala, da bi ga utrdila v veri, posebno ker ni veroval v Marijo. Končno ga je popolnoma spreobrnila, tako, da je popolnoma Bogu udan umrl. V smrtni bolezni ga je Ana Jalen redno obiskovala in večkrat vzela s seboj hčerko Albino, ki je pozneje pogosto trdila: »Mene je Prešeren zelo rad imel.« Predno je umrl, so morali vsi zapustiti sobo, samo »Mutter« in desetletna Albina sta ostali pri njem. Prešeren je rekel: »Dekelce naj le pri meni ostane.« V smrtnih težavah so mu »Mutter« pot brisali. Imel je vse suhe in ožgane ustnice. Ko so »Mutter« to videli, so rekli: »Malo vode, kajne gospod doktor?« On pa jo je zavrnil z besedami: »Ne, tudi Kristus na križu je bil žejen« in ni pil vode.

Mutter« Ana je pripovedovala tudi, da je bil Prešeren večkrat zelo potrjen in je v takem razpoloženju poskusil v Jelenovi hiši samomor. V shrambi se je obesil z vrvjo za železno omrežje, ki ga je pripovedovalki teta Albina večkrat omenila. Tako ga je našla »Mutter« v shrambi in zaklicala: »Gospod doktor, kaj ste vendar mislili?« in ga je z lastno roko odvezala. Teta

Albina je rekla, da je bil Prešeren nesrečen, ker je nesrečno ljubil, vendar »Mutter« tega otrokom ni nikdar pripovedovala.

Ko se je o priliki nekega razgovora Prešerna z Ano Jalen približala njena hči Albina, ji je Prešeren rekel: »Dekelce, pojdi sem, ti bom nekaj povedal. Ali si boš zapomnila?« »Da,« je odgovorila Albina, »i bom.« Nato ji je dejal: »Kadar bom enkrat umrl, mi bodo postavili spomenik, na katerem naj bo zapisano: Tukaj počiva Franc Prešeren nejeveren in vendar veren, ali si si zapomnila? Povej še enkrat, kako sem rekel. Ti še tega ne zastopiš, ko boš pa enkrat velika, boš že razumela.«

Služaj je nanesel, da je teta pripovedovalke Albina Prevc stanovala v l. 1881–1885, v isti hiši in istem stanovanju, kjer je živel in umrl Prešeren. Največ je teta Albina pripovedovala o Prešernu, kadar so jo otroci obiskovali v tem njenem stanovanju. Večkrat je rekla svoji hčeri, sedaj vdovi po dr. E. Devu: »Vidiš, Mici, ravno tu je stala Prešernova postelja, kjer ti sedaj ležiš, tu pa sem stala jaz, ko je umiral.« **R**adi zapuščine se ve spominjati pripovedovalka samo tole: Ko je Prešeren umiral, je prišel k smrti dekan Dagarin. Vendar on ni sežgal Prešernovih spisov ampak »Mutter«, ki je Dagarina vprašala kaj naj naredi s spisi nakar je on odgovoril: »To ni moja stvar«. Ona jih je sežgala trdeč, da so pohujšljivi za mladino, a bržkone le deloma, kaj se je z ostalim zgodilo, se ne vé.

Tudi Anton Prevc, poznejši mož Albine Jalen, je dobro poznal Prešerna, ker je bil doma »pri Jahaču«, bil je torej sosed Jalenovih in so se Jahačevi otroci radi igrali na Jalenovem dvorišču. Glede slike v kranjski Čitalnici je trdil, da ni podobna resničnemu Prešernu.

Par opomb o nosilcih tega poročila: Pripovedovalka Marija Roos je bila rojena v Kranju 18. decembra 1867 kot hči Kristine Roos, (hčere Jakoba in Ane (»Mutter«) Jalen), rojene dne 24. julija 1847. Mati pripovedovalke je bila torej za prenos direktne tradicije premlada, Marija pa zopet premlada, da bi mogla prevzeti sama direktno sporočilo iz ust svoje stare matere Ane Jalen, ki je umrla l. 1859, ali pa tudi vsaj indirektno od svoje matere, ki je umrla l. 1879. Ana Jalen je bila roj. Prohinar l. 1809, njen mož Jakob Jalen pa l. 1808. Po smrti svoje prve žene Ane, se je poročil Jakob Jalen na »stara pošta« z udovo Agnes Mayer. Portreti Jakoba in Ane Jalen in Aninih staršev, ki so se pisali Prohinar, se nahajajo pri banskem svetniku g. Otonu Ketteju v Ljubljani. Pripovedovalkin glavni vir, Albina Jalen, je bila rojena kot četrti otrok Jakoba in Ane Jalen l. 1859. Omožila se je z Antonom Prevcom, rojenim l. 1854 in umrlim 28. decembra 1923. Albina pa je umrla 29. oktobra 1913. Njena nečakinja, naša pripovedovalka Marija Roos, pa še živi v Kranju kot upokojena učiteljica.